

Dr. Uygur Ekim İÇMEZ

**TÜRK SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNDE
NORM ve STANDART BİRLİĞİ**

Yaşlılık Sigortasında Reform Bakımından Değerlendirme

FİLİZ KİTABEVİ

İSTANBUL

2025

Mart 2025

ISBN: 978-625-5957-49-8

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Oğlum Eren'e

ÖNSÖZ

Türk sosyal güvenlik sisteminin karmaşık ve gereğinden fazla dinamik yapısı nedeniyle, bu eserin üretildiği “Türk Sosyal Güvenlik Sistemi Reformunda Norm ve Standart Birliği: Yaşlılık Sigortası Örneği” başlıklı doktora tezimiz, başlangıçta öngördüğümüz takvimden çok daha uzun bir sürecin sonunda, yaklaşık on yıllık bir çalışmanın ürünü olarak meydana gelebilmiştir. Yazım süresinin uzunluğu da, reform hareketiyle “rayına oturtulan” sistemin, en azından yakın ve orta vadede, yeni sorunlar yaratmayacağı beklentisiyle, akademik ve toplumsal tartışmalardaki merkezi konumunu yitirmesi, reformun etkinliğini ölçmeyi amaçlayan bir çalışmanın da, doğal olarak, gereksiz veya demode sayılma riskini artırma potansiyeli taşımıştır. Ancak reform değişikliklerinin hemen ertesinde başlayan müdahale furyası neticesinde, vakıada bu beklenti gerçekleşmemiştir. Kanımca bu durumu, reform hareketinin başarısızlığına ilişkin başlıca göstergelerden biri olarak görmek mümkündür. Zira mevcut durumda, özellikle 7438 sayılı “EYT” Kanununun da etkisiyle, sosyal güvenlik sistemindeki standart ve norm farklılaşmaları ile “adalet” talepleri, reform öncesi dönemden de yakıcı bir şekilde, gündemi meşgul etmektedir. Şu halde çalışma konumuzun önemi, ironik bir biçimde, belirlendiği tarihlere kıyasla azalmamış, aksine artmıştır.

Esasen sosyal güvenlik sistemlerinde belirli dönemlerde değişikliklere gidilmesi, sistemin içsel dinamikleri gereği, bir zorunluluktur. Ancak sık ve siyasi müdahalelerle bozulan yapıyı düzeltme gerekçesi ve uzun yıllar değişiklik gerektirmeden işleyebilecek bir sistemin inşası amacıyla hayata geçirilmiş bir reform hareketinin, bu açıdan tarihi bir kırılma yaratamaması da manidardır. Dahası, sosyal güvenlik sisteminde hayata geçirilen, norm ve standart birliği ilkesine uygun kimi kısmi düzenlemelerden de, bu süreç boyunca ülkemizin içinden geçtiği toplumsal, ekonomik ve siyasi buhranların da dolaylı veya doğrudan etkisiyle, çoğunlukla dönülmüştür. Bu haliyle reform sonrası dönem, haksız ayrımların, hak kayıplarının, mali açıdan işlemez bir sistemin ve nihayetinde de hiçbir tarafı memnun edemeyen zorunluluklar manzumesi bir yapının egemenliğinden öte anlam ifade etmemektedir. Reforma gerekçe olarak

sunulan hemen tüm hususlarda, benzer, hatta daha ağır, koşulların mevcudiyeti, kanımca, sistemin yeniden organizasyonunu zorunlu hale getirmektedir. Çalışmamızın, -bugün değilse yarın- tüm kesimlerin yüzleşmek ve kabul etmek mecburiyetinde kalacaklarına inandığım bu sorunun hallinde ve norm ve standart birliğinin gerçekten tesisi girişimlerinde, başta öğreti olmak üzere, kanun koyucu ve politika yapıcılar ile uygulayıcılara yararlı olmasını temenni ederim.

Bu eserin tamamlanmasında, hakları teşekkürle ödenemeyecek, pek çok kişinin de emeği bulunmaktadır. Bu hususta öncelikle, yükseköğretim hayatımın her aşamasında öğrencisi olmaktan onur duyduğum, sevgili hocalarım Halil İbrahim Sarioğlu ve Hasan Şenocak’a teşekkürü borç bilirim. Tez izleme komitesinde yer alarak, çalışmanın oluşumunda ve son halinin verilmesinde desteklerini esirgemeyen Yusuf Alper ve Talat Canbolat’a da kalbi teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, başta Cenker Tanırcan olmak üzere, eserin yayım ve dağıtımında emeği geçen tüm Filiz Kitabevi çalışanlarına da teşekkür ederim.

UYGAR EKİM İÇMEZ
İSTANBUL, 2025

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
TABLOLAR LİSTESİ	XIII
KISALTMALAR LİSTESİ	XV
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNDE PARÇALI YAPININ OLUŞUMU

1.1. TÜRK SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNİN KURULUŞ DÖNEMİ	9
1.1.1. Osmanlı Devleti'nde Sosyal Güvenlik Uygulamaları	9
1.1.1.1. Tanzimat Öncesi Dönemde Sosyal Güvenlik.....	10
1.1.1.2. Tanzimat Döneminde Sosyal Güvenlik.....	14
1.1.2. Büyük Millet Meclisi Hükümeti Dönemi (1920-1923).....	19
1.1.3. Cumhuriyet Dönemi.....	21
1.1.3.1. 3008 Sayılı İş Kanunu	21
1.1.3.2. 4772 Sayılı İş Kazalariyle Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları Kanunu	23
1.1.3.3. 5417 Sayılı İhtiyarlık Sigortası Kanunu	26
1.1.3.4. 5502 Sayılı Hastalık ve Analık Sigortası Kanunu	28
1.1.3.5. 6900 Sayılı Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Kanunu	29
1.2. 5434 SAYILI TÜRKİYE CUMHURİYETİ EMEKLİ SANDIĞI KANUNU	31
1.3. 506 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR KANUNU	48

1.4. 1479 SAYILI ESNAF VE SANATKÂRLAR VE DİĞER BAĞIMSIZ ÇALIŞANLAR SOSYAL SİĞORTALAR KURUMU KANUNU.....	59
1.5. 2925 SAYILI TARIM İŞÇİLERİ SOSYAL SİĞORTALAR KANUNU	64
1.6. 2926 SAYILI TARIMDA KENDİ ADINA VE HESABINA ÇALIŞANLAR SOSYAL SİĞORTALAR KANUNU	66

İKİNCİ BÖLÜM

REFORM ÖNCESİ DÖNEMDE YAŞLILIK SİĞORTASININ NORM VE STANDART BİRLİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. TÜRK SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNİN KURULUŞ DÖNEMİ	69
2.1.1. Klasik Sosyal Koruma Yöntemlerinin Temel Niteliği ve Sorunlu Alanları	69
2.1.2. Tekaüt Sandıklarının Fiili ve Hukuki Sorunlarla Malul Yapısı	75
2.1.2.1. Hak Kazanma Koşulları ve Aylık Bağlama Oranlarının Farklılaşması Sorunu.....	79
2.1.2.2. Siyasi Çekişme Sorunu ve Tensikat Uygulamasının Olumsuz Etkisi	81
2.1.2.3. Sistematik Yoksunluğu	82
2.1.3. Erken Cumhuriyet Dönemi ve İlk Kanunlar	84
2.2. KURUMSAL YAPI VE TEMEL KAVRAMLAR BAKIMINDAN FARKLILAŞMA.....	95
2.2.1. Genel Kurulların Oluşumu ve Yetki Sorunu.....	95
2.2.2. Yönetim Kurullarının Oluşumu	96
2.2.3. Genel Müdürlerin Yetki ve Görevleri ile Yardımcı Sayıları.....	96
2.2.4. Emekli Sandığı Sağlık Kurulu Üyelerine Yapılan Ödeme.....	97
2.2.5. Özerklik Sorunu	98
2.2.6. Kamu Görevlileri Özelinde Farklı Kavramsallaştırma Tercihi	100
2.3. SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNİN KAPSAMI.....	100
2.3.1. Sosyal Güvenlik Sisteminin Kuruluş Aşamasında Kapsamın Gelişimi ..	100
2.3.2. Emekli Sandığı'nın Kapsam Meselesi	105

2.3.3. Sosyal Sigortalar Kurumunun Kapsam Gelişimi ve Neden Olduğu Sorunlar	111
2.3.3.1. Kişi, Coğrafi Bölge ve Sigorta Yardımları Bakımından Gelişim	111
2.3.3.2. Topluluk Sigortası Uygulaması: Avukat ve Noterler Bakımından Farklılaşma Sorunu	115
2.3.3.3. Yabancıların Sigortalılığında Haksız Ayrımlar	117
2.3.3.4. 506 Sayılı Kanunun Kapsam Gelişimine Bağlı Uygulama Sorunları.....	117
2.3.3.5. Banka ve Sigorta Şirketleri ile Odalar ve Borsalarda Çalışan İşçilerin Ayrı Sandıklara Terkedilmesi	121
2.3.4. Bağ-Kur Sigortalılığı Kapsamının Gelişimi.....	125
2.3.4.1. Avukat ve Noterler Bakımından Topluluk Sigortası ile İlişkili Sorunlar	125
2.3.4.2. Kapsam Genişlemesi ve Sigortalılık İşlemlerinin Durdurulmasına İlişkin Uygulama Farklılıkları	127
2.3.5. Tarım Sektöründe Çalışanların Sosyal Güvenlik Kapsamına Alınması ve Yüz Yıllık Gecikme.....	129
2.4. PRİMLER BAKIMINDAN FARKLILAŞMA SORUNU	133
2.4.1. Prim ve Kesenek Oranları ile Karşılıklar	134
2.4.2. Emekli Sandığında Kesenek Çeşitliliği.....	140
2.4.3. Primlerin Hesaplanma ve Tahsil Usulü.....	140
2.5. SİGORTALILIK STATÜLERİNE GÖRE İVAZLARDA FARKLILAŞMA	147
2.5.1. Yaşlılık ve Emekli Aylığına Hak Kazanma Koşulları	148
2.5.2. Yaşlılık ve Emekli Aylığı Bağlama Oranları	151
2.5.3. Son Hizmet Zammı	154
2.5.4. Sosyal Yardım Zammı	155
2.5.4.1. Sosyal Yardım Zammının Tutarı ve Hesap Usulü	156
2.5.4.2. Sosyal Yardım Zammı Ödeme Yükümlüsü	160
2.5.5. Tazminat, İkramiye ve Ek Ödemeler	164
2.5.6. Toptan Ödeme ve İhya	170
2.5.6.1. Toptan Ödeme ve Keseneklerin Geri Verilmesi.....	170
2.5.6.2. İhya İmkânı	172

2.6. PRİM-İVAZ DENGESİNİ BOZUCU NİTELİKTEKİ DİĞER HAKSIZ AYRIMLAR	173
2.6.1. Ödenecek Primler ve Bağlanacak Aylıkların Hesabında Esas Alınan Gelir Basamakları İle Göstergeler Nedeniyle Ortaya Çıkan Sorunlar	173
2.6.1.1. Bağ-Kur Uygulaması	174
2.6.1.2. SSK Uygulaması ve “Süper Emeklilik”	181
2.6.1.3. Emekli Sandığı Uygulaması	187
2.6.2. Sigortalılık Sürelerinin Tespiti ve Hizmet Süresi Zamları Bakımından Farklılaşma Sorunu	189
2.6.2.1. Sigortalılık Sürelerine İlişkin Genel Kural ve Kurumlar Arası Farklılaşma	190
2.6.2.2. Fiili ve İtibari Hizmet Süresi Zammı Uygulamaları	191
2.6.3. Yıl ve Lira Kesirleri ile Yaş ve Doğum Tarihlerinin Belirlenmesinde Norm Farklılaşması Sorunu	196

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİ REFORMU VE YAŞLILIK SİGORTASINDA NORM VE STANDART BİRLİĞİ YÖNÜNDEN GÜNCEL SORUNLAR

3.1. TÜRK SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİ REFORMU	201
3.1.1. Türk Sosyal Güvenlik Sisteminde Reform Nedenleri	204
3.1.2. Reformun Birinci Dönemi: 1999-2003 Yılları Arasındaki Gelişmeler ve “EYT” Sorununun Doğuşu	210
3.1.3. Reformun İkinci Dönemi: 2003 Yılı Sonrası Gelişmeler ve Teklik İlkesi	218
3.1.3.1. Sosyal Güvenlik Kurumu: Kurumsal Yapıda Tek Çatı Esasının Norm ve Standart Birliği Bakımından Anlamı	219
3.1.3.2. Sosyal Sigortaların Tek Kanun Altında Toplanması: 5510 Sayılı Kanunun Genel Değerlendirmesi	237
3.1.3.2.1. Sosyal Güvenlik Reformunun Temel Motivasyonu	237
3.1.3.2.2. Anayasa Mahkemesi İptal Kararı ve 5754 Sayılı Kanunun Etkisi	239

3.1.3.2.3. Yürürlük Meselesi	243
3.1.3.2.4. Sık ve Yanlış Müdahaleler.....	246
3.1.3.2.5. Öğreti Görüşlerinin Dışlanması	249
3.2. NORM VE STANDART BİRLİĞİ AÇISINDAN YAŞLILIK SİGORTASINDA GÜNCEL SORUNLAR	252
3.2.1. Yaşlılık Sigortasının Kapsamında Norm ve Standart Birliği İlkesine Aykırlıklar	252
3.2.1.1. Zorunlu Sigortalılık İlişkisinde Çalışma Statüsü Esasına Dayalı Ayrımın Sürdürülmesi ve Sigortalı Sayılma Hususunda Haksız Ayrımlar	253
3.2.1.1.1. Hizmet Akdi ile Bir veya Birden Fazla İşveren Tarafından Çalıştırılanlar	254
3.2.1.1.2. Hizmet Akdine Bağlı Olmaksızın Kendi Adına ve Hesabına Bağımsız Çalışanlar	261
3.2.1.1.3. Kamu Görevlileri	268
3.2.1.2. Kapsam Dışında Tutulan Çalışan Grupları ve Sosyal Güvenlik İlkelerine Aykırı İstisna Hükümleri	273
3.2.2. Uzun Vadeli Sigorta Kolları Priminde Farklılaşma Sorunu.....	287
3.2.2.1. Norm ve Standart Birliği İlkesi Açısından Primlerin Niteliği	287
3.2.2.2. Uzun Vadeli Sigorta Kolları Prim Oranları.....	293
3.2.3. Yaşlılık Sigortası İvazlarında Norm ve Standart Farklılaşmaları.....	296
3.2.3.1. Yaşlılık Aylığı Bakımından Değerlendirme.....	297
3.2.3.1.1. Aylığa Hak Kazanma Koşulları Yönüyle	298
3.2.3.1.1.1. Genel Olarak Yaşlılık Aylığına Hak Kazanma Koşulları.....	299
3.2.3.1.1.1.1. Yeni Hak Sahipleri	300
3.2.3.1.1.1.2. Beklenen Hak Sahipleri ve 7438 Sayılı Kanun.....	306
3.2.3.1.1.1.2.1. 7438 Sayılı Kanun Öncesi Durum.....	307
3.2.3.1.1.1.2.2. 7438 Sayılı Kanun Hükümü ve Yeni Bir Kademeli Geçiş Zorunluluğu	310
3.2.3.1.1.2. Özel Koşullarla Yaşlılık Aylığından Faydalanma İmkânı	314

3.2.3.1.1.2.1. Engelliler İçin Kolaylaştırılmış Yaşlılık Aylığı.....	316
3.2.3.1.1.2.2. Erken Yaşlananlar İçin Kolaylaştırılmış Yaşlılık Aylığı	322
3.2.3.1.1.2.3. Yeraltı Maden İşyerinde Çalışanlar İçin Kolaylaştırılmış Yaşlılık Aylığı.....	329
3.2.3.1.1.2.4. Sürekli Bakıma Muhtaç Derecede Ağır Engelli Çocuğu Bulunan Kadın Sigortalılar İçin Kolaylaştırılmış Yaşlılık Aylığı.....	333
3.2.3.1.1.2.5. Güvenlik Korucuları İçin Kolaylaştırılmış Yaşlılık Aylığı	336
3.2.3.1.2. Aylığın Hesaplanması Yönüyle	337
3.2.3.2. Toptan Ödeme Bakımından Değerlendirme.....	339
3.2.4. Prim-İvaz Dengesini Bozucu Nitelikteki Diğer Haksız Ayrımlar.....	342
3.2.4.1. Hizmet Süresi Zammı Uygulamasının Norm ve Standart Birliği İlkesi Açısından Değerlendirilmesi	343
3.2.4.2. Prim Teşvikleri Bakımından Değerlendirme.....	351
SONUÇ VE ÖNERİLER	373
KAYNAKÇA	397

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1.: Sosyal Sigortalar Kurumu Yönetim Kurulunda Temsil	99
Tablo 2.2.: 5502 Sayılı Kanunun Kapsam Gelişimi	104
Tablo 2.3.: 506 Sayılı Kanunun Bir İşçi Çalıştırılan İşyerlerine Yönelik Kapsamının Gelişimi.....	113
Tablo 2.4.: 506 Sayılı Kanuna Göre Sigortalının Geçindirmekle Yükümlü Olduğu Anne ve Babasına Sağlanacak Sağlık Yardımları Kapsamının Gelişimi ..	115
Tablo 2.5.: Bağ-Kur Sağlık Sigortası Kapsamının Gelişimi	128
Tablo 2.6.: Sigortalılık Statülerine Göre Prim/Kesenek Oranları ile Karşılıklar	134
Tablo 2.7.: Uzun Vadeli Sigorta Kolları Bakımından Prim Oranları	138
Tablo 2.8.: Yaşlılık/Emekli Aylığına Hak Kazanma Koşulları	149
Tablo 2.9.: Yaşlılık/Emekli Aylığı Bağlama Oranları	152
Tablo 2.10.: Sosyal Güvenlik Kurumlarına Göre Sosyal Yardım Zamları	158
Tablo 2.11.: Bağ-Kur Basamak Göstergelerinin Değişim Katsayıları ve Birbirlerine Oranları	175
Tablo 2.12.: En Düşük ve En Yüksek Tarım Bağ-Kur Basamak Göstergelerinin Değişim Katsayıları ve Birbirlerine Oranları	180
Tablo 2.13.: SSK Sigortalıları İçin Uygulanan En Düşük ve En Yüksek Derece ve Kademelerdeki Gösterge Değerlerinin Birbirlerine Oranları	183
Tablo 3.1.: 4759 Sayılı Kanunla Yapılan Düzenleme Sonucunda 506 Sayılı Kanunun Geçici 81 inci Maddesinin (B) Bendindeki Kademeli Geçiş Süreci.....	214
Tablo 3.2.: 4759 Sayılı Kanunla Yapılan Düzenleme Sonucunda 506 Sayılı Kanunun Geçici 81 inci Maddesinin (C) Bendindeki Kademeli Geçiş Süreci.....	214
Tablo 3.3.: Evde Hısımlar Arasında Çalışma	274
Tablo 3.4.: Fiili Hizmet Süresi Zammı Karşılığında Alınacak İlave Prim Oranları ...	295
Tablo 3.5.: Yıllar İtibarıyla Kademeli Yaşlılık Aylığı Bağlanma Yaşları	302
Tablo 3.6.: “EYT” Düzenlemesinin Aktif Sigortalılığa Etkisi	312
Tablo 3.7.: “EYT” Düzenlemesinin Yıllık Yaşlılık Aylığı Tahsis Sayılarına Etkisi	313
Tablo 3.8.: “EYT” Düzenlemesinin Pasif Sigortalıların Dağılımına Etkisi	313
Tablo 3.9.: Engellilerin Yaşlılık Aylığına Hak Kazanma Koşulları	319

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABO	: Aylık Bağlama Oranı
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
Ar-ge	: Araştırma ve geliştirme
AYM	: Anayasa Mahkemesi
A.e.	: Aynı eser
A.g.e.	: Adı geçen eser
A.Ş.	: Anonim Şirketi
Bağ-Kur	: Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu
BKK	: Bakanlar Kurulu Kararı
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CBK	: Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
Çev.	: Çeviren
ÇGK	: Çalışma gücü kaybı
ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
DB	: Dünya Bankası
Der.	: Derleyen
DMK	: Devlet Memurları Kanunu
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
d.n.	: Dipnot
Ed.	: Editör

EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
EYT	: Emeklilikte yaşa takılma/takılanlar
ESOB	: Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği
Geç.	: Geçici
GSS	: Genel Sağlık Sigortası
GSSİY	: Genel Sağlık Sigortası İşlemleri Yönetmeliği
GSYİH	: Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla
Haz.	: Hazırlayan
HS	: Hastalık sigortası
H.D.	: Hukuk Dairesi
ILO	: International Labour Organization
IMF	: International Monetary Fund
İKMH	: İş kazası ve meslek hastalığı
İng.	: İngilizce
İSK	: İşçi Sigortaları Kurumu
İTİA	: İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü
İ. Ü.	: İstanbul Üniversitesi
JGK	: Jandarma Genel Komutanlığı
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KİT	: Kamu İktisadi Teşebbüsü
Kobi	: Küçük ve orta büyüklükteki işletme
KVS	: Kısa vadeli sigorta kolları
Md.	: Madde
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MİT	: Milli İstihbarat Teşkilatı
MSB	: T. C. Milli Savunma Bakanlığı
MYÖ	: Malullük, Yaşlılık ve Ölüm

N:	: Number
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
ÖSYM	: Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı
PTT	: T. C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü
S:	: Sayı
s.	: Sayfa
SBF	: Siyasal Bilgiler Fakültesi
Sgdp	: Sosyal Güvenlik Destek Primi
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SGYDK	: Sosyal Güvenlik Yüksek Danışma Kurulu
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
SSİY	: Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği
SSK	: Sosyal Sigortalar Kurumu
SSKYSK	: Sosyal Sigortalar Kurumu Yüksek Sağlık Kurulu
SYZ	: Sosyal Yardım Zammı
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCDD	: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TDB	: Türk Dişhekimleri Birliği
TEB	: Türk Eczacıları Birliği
TESK	: Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu
TİSK	: Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu
TL	: Türk Lirası
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TMMOB	: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TODAİE	: Türkiye ve Orta-Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
TTB	: Türk Tabipleri Birliği
TÜFE	: Tüketici Fiyat Endeksi
TÜRMOB	: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği
TÜSİAD	: Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneđi
TZOB	: Türkiye Ziraat Odaları Birliği
T. C.	: Türkiye Cumhuriyeti
vd.	: Ve diğerleri
Vol.	: Volume
vs.	: Ve saire
Y:	: Yıl
YHK	: Yüksek Hakem Kurulu
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu